□انێک بۆ ڕۆمانی پشت کۆڵانەکانی بێدەنگی.. نووسینی/ شێنێ مشیر

ڕۆمانی (پشت کۆڵانەکانی بێدەنگی) لەنووسینی (ماندانا موعینی)ە. لەلایەن(کامیل محمەد) لە زمانی فارسییەوە وەرگێردراوەتە سەر زمانی کوردی، کە بەزمانێکی سادە و ورد و بێ گرێ کاری وەرگێرانی بۆ کردووە و له دووتوێی (368) لاپەرەدا و ساڵی (2024) له لایەن چاپخانەی چوارچراوە چاپ و بڵاوکراوەتەوە.

هەر لە دەستپێکی خوێندنەوەی ڕۆمانەکە تێدەگەیت کە سەرچاوەی کێشە و ماڵ تێکدانی هەر ژنێک زۆربەی کات ژنێکی تر هۆکاریەتی، (تەرانە) پیشەی پارێزەرە و خاوەنی مێرد و کچێکی جوانە هەتا پێش وەرگرتنی کەیسی (ئەفسانە) ژیانێکی ئاسوودەی هەیە. هەموو هەوڵێک ئەدات بۆ بەختەوەری خێزانەکەی و لەگەڵ هاوسەرەکەی ئەیەوێت کەم و کوڕییەکانی ژیان و پێداویستیەکانی ماڵ پڕ بکاتەوە و بەدوای ژیانێکی ئارامەوەیە، بەڵام یەکەم یەکتر بینیین لەگەڵ ئەفسانە ژیانی ئەگۆڕێت.

ئەفسانە تاوانبارە بەکوشتنی کەسێک و سزای لە سێدارەدانە، لەوپەڕی نائومێدیدا ڕۆژەکانی ژیانی لە زینداندا بەسەردەبات، سوود لە دڵنەرمی و سادەیی تەرانە وەرئەگرێت و تووشی گومان و دوو دڵی ئەکات بەرامبەر بە هاوسەرەکەی.

ئەفسانە یەکێکە لەو کۆمەڵە کچانەی لە کاتی هەرزەکاریدا یاریی بە هەستی کوڕان ئەکەن و کاتێک ل□□یان بێزار دەبن هاوڕێی کوڕێکی تر ئەناسن، بەڵام ژیان هەموو کات بەدڵی ئەفسانە نییە کە وائەزانێ تەنها خۆی زیرەکە لە یاریکردن بەهەستی ڕەگەزی بەرامبەر، ڕۆژێک ئەکەوێتە داوی (سوهەیل) کە گورگە و لە پێستی مەڕدایە.

سوهەیل تەواوی ژیانی لەناو ئەبات و بەهۆی ئەوەوە دەکەوێتە زیندان، هەرچی “تەران□”ی ل□گەڵ هەر دانیشتنێکدا لە زیندان ژیانی بەرەو خراپتر ئەڕوات بەهۆی ئەو گومانانەی ئەفسانە دروستی ئەکات لەدڵیدا بەرامبەر بە مێردەکەی.

تەرانە ئەبوایە زۆر وریاتر بێت کە نەکەوێتە ژێر کاریگەری قسەی

کەسێکەوە ک□ بەهۆی هەڵەکانیەوە لەزینداندایە و هەموو کات ڕەگەزی بەرامبەر لای خەتابارە، بەڵام هەستی ئیرەی و گومانی ژنانەی تووشی دڵەڕاوکێ و ناجێگری دەروونی دەکات.

تەرانە کە لە ژیانی خۆی ڕازیبوو، بەهۆی قسەکانی ئەفسانە کە هیوایەکی نییە لە زیندان ڕزگاری بێت خەریکبوو بەرەو ئەوە دەچوو ژیانی خۆی و خێزانەکەی تێکبدات، چونکە ئەفسانە هانی تەرانە ئەدات لەڕێگەی پەیوەندی بەستن لەگەڵ پیاوێکی تردا تۆڵەی خۆی لەهاوسەرەکەی بکاتەوە لە کاتێکدا هیچ بەڵگەیەک بوونی نەبوو لەسەر تۆمەتبارکردنی مێردەکە تەرانە.

لەکۆتا چرکەدا تەرانە بەئاگا دێتەوە کە خوای گەورە ئەیپارێزێت لەداوی خیانەت کردن، بۆی ڕوون ئەبێتەوە هەموو ئەو گومانانەی کە مێردەکەی خیانەتی لێئەکات هەڵەبووە و هاوسەرەکەی بەدوای ژیانێکی ئارامەوەیە و هەموو هەوڵێک ئەدات تا شوقەیەکی بۆ بکڕێ و لە ڕۆژی لەدایکبوونیدا بیکات بەناویەوە.

لێرەوە تێدەگەین لەوەی ئەو کەسانەی کە وەک ئەفسانەن کاتێک خۆیان هیوایەکیان نییە بۆ ژیان ئەیانەوێت ژیانی کەسانی تریش تێکبدەن، کە چەند پێویستیان بە ڕاهێنان و چارەسەری دەروونی و تەندروستی هەیە له نێو زیندانەکان، سەد ئەوەندەش لە ناو کۆمەڵگا پێویستیان بە چارەسەرکردنە، چونکە زۆرن ئەو کەسانەی ژیانی خەڵکی دەشێوێنن و دەستی یاسایان پێ نەگەیشتووە و بە ئازادی دەسوڕێنەوە و ژیان دەبەنەسەر.

هەروەها جوانی ڕووداوەکانی ناو ئەم ڕۆمانە لەوەدایە کە تەرانە سەرەڕای ئەوەی دەیزانی بەهۆی قسەکانی ئەفسانەوە ئەکرا هەموو ژیانی تێک بچێت، بەڵام بەو پەڕی مر□قد□ستەوە کار لەسەر کەیسەکەی ئەکات و سزاکەی لەسێدارەدانەوە بۆ زیندانیکردن کەم دەکرێتەوە.

لە کۆتایدا دەڵێم زۆرن ئەو ئەفسانانەی کە ئەیانەوێت ژیانی کەسانی تر وێران بکەن، بەڵام کەمن ئەوانەی وەکو تەرانەن کاتێک ئەزانن بەهۆی قسەیەکەوە خەریکە ژیانیان تێک بچێت، بەڵام ئەو هەر بەردەوام دەبێت لە یارمەتیدانی کەسانی بەرامبەر و لە ژێر فشاری دەروونی قورس بڕیاری ناڕاست نادات و چ بۆ ژیانی خۆی و چ بۆ بەرامبەری.